

A magánbiztonság magyarországi helyzetéről

About the situation of private security in Hungary

Felméry Zoltán

tudományos munkatárs
Nemzeti Közszerződési Egyetem,
Eötvös József Kutatóközpont,
Stratégiai Védelmi Kutatóintézet
felmery.zoltan@gmail.com

Absztrakt

Cél: Jelen tanulmány elkészítésével az a szerző célja, hogy bemutassa a magyarországi magánbiztonsági piac néhány jellemvonását, és ezáltal közelítő képet kapjunk a biztonságteremtéshez köthető piaci koordináció mértékéről. Ennek ismeretében ugyanis a későbbiekben – bizonyos szempontok mentén – összehasonlíthatóvá válhat a bürokratikus és a piaci koordináció, azaz az állam által biztosított és a magánszolgáltatóktól vásárolt biztonság.

Módszertan: A szerző írásában – a magánbiztonsági vállalkozások helyzetének értékelése érdekében – a szektor kiadási és létszámadatait tekinti át, kiegészítve azokat a vállalkozások számának alakulásával és néhány további aggregált pénzügyi adatnak az ismertetésével.

Megállapítások: A magánbiztonsági vállalatok szerepvállalása – erős korlátozó feltételek mellett – a rendelkezésre álló statisztikai eszköztárból nyomon követhető. Ezek áttekintése során arra juthatunk, hogy az utóbbi években a vállalkozások száma a piac érdemi szűkülésének, míg az árbevétel és létszám adatok alakulása a növekedésnek a képét közvetíti.

Érték: Az állam mellett létező szereplők és mechanizmusok, illetve azok nagyságrendjének megismerése hozzájárulhat a rendteremtésben érdekelt szereplők közötti együttműködés javításához.

Kulcsszavak: magánbiztonság, piaci koordináció, követelésállomány, alkalmazotti létszám

Abstract

Aim: The aim of this paper is to present some of the characteristics of the Hungarian private security market, and thus to provide an approximate picture

of the degree of market coordination involved in security provision. In this way, it will be possible to compare bureaucratic and market coordination, i.e. security provided by the state and security purchased from private providers, from a certain point of view.

Methodology: In order to assess the situation of private security companies in Hungary, the Author gives an overview of expenditure data and the number of employees of the sector, supplemented by trends in the number of companies and some additional aggregate financial data.

Findings: The involvement of private security companies can be tracked using the available statistical tools – under strong constraints. A review of these suggests that in recent years, the number of companies has shown a pattern of substantial contraction in the market, while the evolution of turnover and headcount figures shows a pattern of growth.

Value: Understanding the actors and mechanisms that exist alongside the state, and their scale, can help to improve cooperation between actors involved in policing.

Keywords: private security, market coordination, receivables, number of employees

Bevezetés

Ha megkérdezzük az utca emberét, hogy ki vagy mi garantálja számára a biztonságot, szinte kivétel nélkül azt a választ fogjuk kapni, hogy az állam vagy a rendőrség. Néhány kivételes esetben talán előfordulhat, hogy a megkérdezettek megemlítenek nekünk még néhány további olyan állami szervezetet, amelyek valóban részt vesznek a rendteremtésben, de az államon mint meghatározó aktoron kívül nem valószínű, hogy más szereplők és mechanizmusok is szóba kerülnek. Amikor tehát meg akarjuk határozni azt, hogy milyen szereplők szolgáltatják számunkra a biztonságot, akkor elsőre rögtön az állam rendvédelmi tevékenysége jut eszünkbe. Ennek elsődlegességéhez persze kétség sem férhet, de jó, ha tudatosítjuk, hogy a biztonság megteremtésében nem az állam az egyedüli „szolgáltató” – és az általa megvalósított bürokratikus koordináció sem az egyetlen közvetítő mechanizmus.

A fenti distinkció – jelesen a biztonságipar állami és nem állami szereplőkre történő felosztása – a rendészetelmélettel foglalkozó szakirodalomban és a gyakorlati munka során ma már persze trivialitás (Boda et al., 2019; Christián, 2022;

Finszter, 2018; Korinek, 2015),¹ a különböző mechanizmusok oly módon történő értékelése azonban, ami mérhetővé és ezáltal talán valamennyire összehasonlíthatóvá teszi az egyes szereplők biztonságteremtésben betöltött szerepét, még korántsem az. Evidencia, hogy az állam mellett léteznek más szereplők és mechanizmusok, de annak megítélése, hogy mennyiben az állam, és mennyiben a „többiek” felelnek a rendért, nem is olyan egyszerű feladat.

Mindenekelőtt persze fogalmi tisztázásra van szükség. Meg kell határozni, hogy mi is tartozik a nem állami szereplők – vagy a rendészettudomány által használt kifejezést használva, a komplementer rendészet fogalmi – körébe. Ezt bizonyára sokféleképpen megtehetjük. Én a magam részéről közgazdászként ehhez a Kornai János nevéhez köthető koordinációs mechanizmusok modelljét ajánlom az olvasó figyelmébe (Kornai, 1983 és 1993). A modell részletes ismertetésére itt sem hely, sem igény nem mutatkozik, oly sok más társadalmi terület mellett annak megállapításai azonban a biztonság területén is alkalmazhatóak (Felméry, 2018). Mindössze egyetlen dolgot emelnék itt ki: a rendvédelem területén is bizonyosan megkülönböztethető két alapvető mechanizmus, a bürokratikus és a piaci koordináció, ami hatással van a biztonságunkra. Az előbbi az állam rendteremtő tevékenysége révén, az utóbbi pedig a biztonságpiacon magánszolgáltatóktól vásárolt tevékenységeken keresztül érvényesül. Léteznek más olyan mechanizmusok is, amelyek nem állami szereplőkhöz köthetőek,² ezek azonban egyrészt feltételezhetően jóval kevésbé fajsúlyosak, másrészt pedig nem tárgyai a jelen tanulmánynak. Ezek vizsgálatától a továbbiakban eltekintünk, és a nem állami mechanizmusokon belül kizárólag a piaci koordinációra, azaz a magánbiztonsági szolgáltatóktól vásárolt biztonságra koncentrálnak. Érdeemes ugyanis időnként számot vetni azzal, hogy Magyarországon ez mennyiben van jelen és milyen tendenciák jellemzik.

Módszertan és limitáció

Jelen tanulmány elkészítésével az a célunk, hogy bemutassuk a magyarországi magánbiztonsági piac néhány jellemvonását, és ezáltal közelítő képet kapjunk a biztonságteremtéshez köthető piaci koordináció mértékéről. Ennek ismeretében ugyanis a későbbiekben – bizonyos szempontok mentén – összehasonlíthatóvá válhat a bürokratikus és a piaci koordináció, azaz az állam által biztosított és

1 Annak az érzékeltetése érdekében, hogy a gondolat, mely szerint egy társadalomban nem egyedül a hatalom tartja fenn a rendet, már jóval korábban megjelent, érdemes elolvasni Concha Győző 1935-ben elhangzott akadémiai székfoglaló beszédét (Concha, 1935).

2 Ezek áttekintéséhez lásd Felméry (2018).

a magánszolgáltatóktól vásárolt biztonság. Kétség sem fér ahhoz, hogy a kettő tartalmában jelentősen eltér egymástól. A biztonságunkhoz köthető egyes tevékenységek állami privilégiumok, és ezek biztosításában nincs helye magán szereplőknek. A részben eltérő feladatrendszer azonban két mutatószám mentén – megítélésem szerint – nem lehetetleníti el az összehasonlítást. Az egyes mechanizmusokhoz köthető erőforrás-felhasználásból kiindulva egyrészt áttekinthetjük a különböző koordinációs mechanizmusokhoz társítható belbiztonsági szolgáltatásokhoz köthető kiadásokat (kiadási és árbevétel-statisztika), azaz lényegében megállapíthatjuk, hogy mennyibe kerül a társadalom számára az állam által biztosított és a magán szereplőktől vásárolt védelem. Másrészt meghatározhatjuk a belbiztonsági szolgáltatásokban közreműködő személyek számát (létszámstatisztika), azaz azt, hogy hányan vesznek részt az állami és a magánszolgáltatói védelmi tevékenységben.

Az állami tevékenységhez köthető kiadások és létszámok a rendelkezésre álló statisztikai adatokból, illetve a költségvetési és zárszámadási törvények adataiból nagyságrendileg jól következtethetőek. Elemzésünkben azonban a tematikus lapszám irányelveihez igazodva most csak a magánbiztonsági szektor kiadási és létszámadatait tekintjük át, kiegészítve azokat a vállalkozások számának alakulásával és néhány további aggregált pénzügyi adatnak az ismertetésével. Az egyes adatokat az iparág egészére vonatkoztatva, valamint az egyes tevékenységcsoportok (személybiztonsági tevékenység, informatikai rendszer szolgáltatás, nyomozati tevékenység) szerinti bontásban egyaránt közreadjuk. A vizsgálati időtáv tekintetében elsődlegesen a 2010-es évek második felére koncentrálnak.³ Az adatokhoz történő hozzáférés ez esetben nem olyan egyértelmű, és az ismert adatok értékelése korlátozó feltételek mellett lehetséges csupán. A korlátozó feltételek indokoltságát elsődlegesen a magánbiztonsági iparág szürke/feketegazdaságban történő érintettsége okozza. Közismert, hogy a 2000-es években a magánbiztonsági vállalatok egy jól meghatározott részére a közterhek elkerülésének igénye és gyakorlata volt jellemző. A szektorban jelentősek voltak a köztartozásokat felhalmozó vállalkozásokban végződő alvállalkozói láncolatok, a jövedelemelvitkolás és a feketén foglalkoztatás. A fentieket alátámasztó figyelemre méltó adat, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2012 előtt az őrző-védő cégeknél folytatott adóellenőrzések 88 százalékában tárt fel valamilyen szabálytalanságot (Felméry, 2018). Ennél frissebb adattal sajnálatos módon nem rendelkezünk, a közéletben felbukkanó esetek számából kiindulva azonban még mindig fellelhetőek törekvések a szabályok kijátszására. Az alábbiakban közzétett aggregált adatok tehát – mivel azok csak a könyvekben

3 A 2010-es évek első felét érintő adatsorok részletes áttekintéséhez lásd Felméry (2016 és 2017).

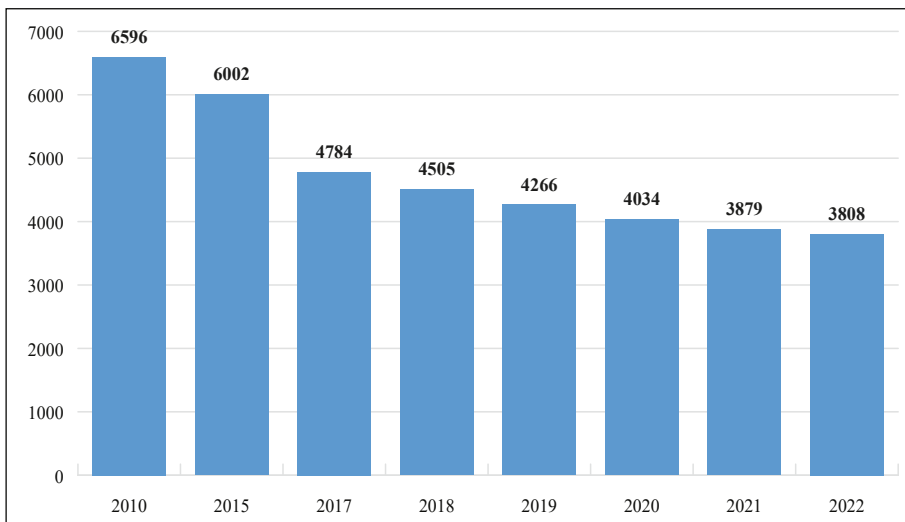
szereplő értékeket tartalmazzák – komoly fenntartásokkal kezelendők. A valóságban ezek az adatok – különösen az árbevétel-statisztikák – érdemben haladhatják meg az itt közöltekét. A tanulmányban közzétett adatok forrása minden esetben a Nemzeti Cégtár adatbázisa (Nemzeti Cégtár, 2023).

A magánbiztonsági vállalkozások számának alakulása

A magánbiztonsági szektor helyzetének értékelését célszerű a vállalkozások számának alakulásával kezdenünk. Ehhez a Központi Statisztikai Hivatal által közreadott, a Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszerének 80. ágazati – azaz a biztonsági és nyomozati – tevékenységét végző vállalkozások (URL1) számát, illetve annak elmúlt években bekövetkező változását határozzuk meg. A vállalkozások számát az 1. számú ábra, a változások mögött meghúzódó egyes tényezőket pedig az 1. számú táblázat szemlélteti.

1. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások száma (2010–2022)

Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

Az 1. számú ábrán jól látható, hogy a 2010-es évek elején a vállalkozások számában bekövetkezett csökkenés az évtized második felében is érdemben folytatódott, ami mára oda vezetett, hogy az elmúlt évtizedben gyakorlatilag alig

több mint felére csökkent a szektorban tevékenykedő vállalkozások száma. 2022-ben 3808 magánvállalkozás végzett biztonsági és nyomozati tevékenységet Magyarországon, ami az összes hazai vállalkozás mindössze 0,7 százaléka volt (URL2). Hogy ez sok vagy kevés, az önmagában a számokból nem eldönthető kérdés. Az azonban biztos, hogy az évtized elején ez az arány még 1 százalék volt. Az 1. számú táblázatból érzékelhetjük, hogy a fenti csökkenés, nem meglepő módon, annak köszönhető, hogy a 2010-es évek második felére is igaz a tendencia, miszerint a megszűntetések száma minden egyes év esetén meghaladja az alapítások számát. A különbség esetenként kétszeres, azaz nem ritka, hogy kétszer annyi céget szüntetnek meg a szektorban egy év alatt, mint ahány létrejön. Érdemes hangsúlyoznunk azt is, hogy továbbra is jelentős – a 2010-es évek közepén hatósági engedélyhez kötött tevékenység elvégzésére alkalmatlanná váló vállalkozások esetén – a kénysztörölések száma. A jelenség a statisztikák szerint még mindig több száz vállalkozást érint évente. Figyelemre méltó az is, hogy 2022-ben a kénysztörölések száma ismételten meghaladta a cégalapítások számát.

1. számú táblázat

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások számának alakulása (2010–2022)

Év	Cégek száma	Cégalapítások száma	Megszüntetések száma	Felszámolások száma	Végelszámolások száma	Kénysztörölések száma	Csődjelölések száma
2010	6596	789	484	376	252	0	0
2015	6002	336	978	201	56	688	0
2017	4784	284	592	166	43	338	0
2018	4505	313	576	125	43	383	0
2019	4266	337	509	127	45	368	0
2020	4034	277	394	92	55	241	0
2021	3879	239	241	112	28	181	1
2022	3808	170	355	178	77	363	1

Forrás: Nemzeti Cégtár, a szerző saját szerkesztése.

Az 1. számú táblázat a biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások számának alakulását mutatja 2010 és 2022 között darabszámban kifejezve.

A 2. számú táblázat a magánbiztonsági vállalkozásokat a tevékenységük jellege szerinti bontásban mutatja. Ebből láthatjuk azt is, hogy a magánbiztonsági vállalkozások többsége továbbra is a munkaerőt fokozottan igénylő személybiztonsági tevékenységet végez. Attól függ persze, hogy melyik évről beszélünk,

de általánosságban azt mondhatjuk, hogy a vállalkozások nagyságrendileg 70 százaléka ebbe a körbe sorolható. Ennél kevesebben, körülbelül minden negyedik vállalkozás foglalkozik a technológiai és informatikai ismereteket (is) igénylő biztonsági rendszer szolgáltatással, míg a speciális ismereteket feltételező nyomozati szolgáltatásokat továbbra is csak a vállalkozások 3–5 százaléka végzi. Ezek az arányok közel állandóak voltak a 2010-es évek második felében is. Nem mondhatjuk azt, hogy az aggregált számoknál fent érzékelt csökkenés valamelyik tevékenységet végző csoport esetén különösen kiütközött volna. Inkább az mondható el, hogy bár az arány a nyomozati tevékenységnél valamivel magasabb, de 2010-től napjainkra gyakorlatilag mindhárom tevékenységcsoport esetén megfeleződött az operáló vállalkozások száma. A vállalkozások számának alakulása tehát továbbra is azt a képet közvetíti számunkra, hogy a piac tovább szűkül. Még akkor is, ha vélelmezhetően az itt közzétett adatok túlzóak, a valóságban ténylegesen nem végez ennyi vállalkozás magánbiztonsági tevékenységet (Felméry, 2018).

2. számú táblázat

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások száma a tevékenység jellege szerint (2010–2022)

Év	Személybiztonsági tevékenység	Biztonsági rendszer szolgáltatás	Nyomozás	Összesen
2010	4562	1692	341	6596
2015	4456	1263	282	6002
2017	3520	1081	182	4784
2018	3291	1045	168	4505
2019	3090	1024	151	4266
2020	2893	1000	140	4034
2021	2757	988	133	3879
2022	2713	972	122	3808

Forrás: Nemzeti Cégtár, a szerző saját szerkesztése.

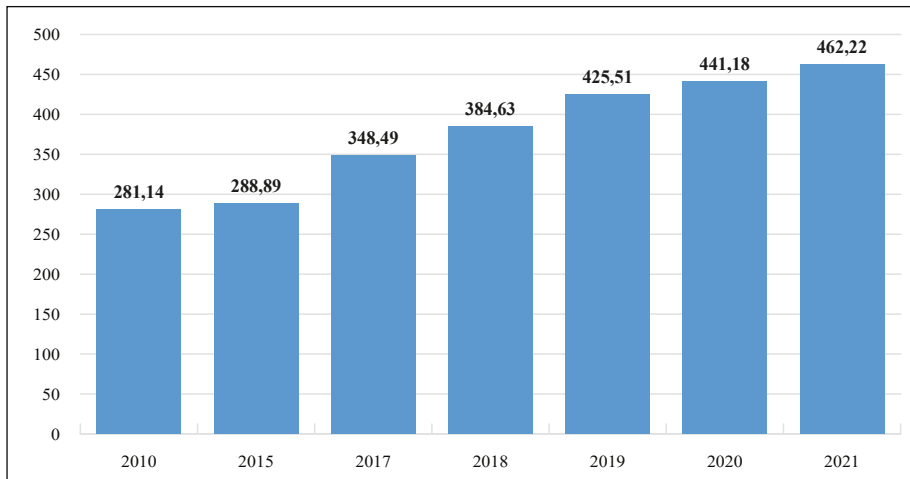
A 2. számú táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások a tevékenység jellege szerinti megoszlását mutatja 2010 és 2022 között darabszámban kifejezve. Megfigyelhetjük, hogy a három alágazat összege nem teljesen egyenlő az összesített darabszámmal (valamennyi év esetén pontosan egy egység az eltérés). Ennek okáról nem rendelkezünk információkkal. Hasonlóan ahhoz, hogy mely alágazatba kerültek besorolásra azon szervezetek, amelyek többféle tevékenységet is végeznek.

A magánbiztonsági vállalkozások nettó árbevételének alakulása

A magánbiztonsági szektor hivatalos statisztikákban szereplő, nominálértéken kifejezett éves nettó aggregált árbevétel adatait mutatja a 2. számú ábra. Az ábrára pillantva azonnal szembetűnik, hogy bár a cégek száma visszaszorult, ez nem járt együtt az árbevétel csökkenésével. Sőt, míg a mögöttünk hagyott évtized első felét e tekintetben tulajdonképpen stagnálás jellemezte, az utóbbi években érzékelhetően nőtt a szektor által realizált árbevétel, ami 2021-ben meghaladta a 460 milliárd forintot. A 2010-es évek elejéhez-közepéhez viszonyítva ez másfélszeres bővülést, de még a 2017-es évi adathoz viszonyítva is 30 százalékos, mintegy 80 milliárd forintos növekményt jelent, ami figyelemre méltó. Még akkor is, ha ebben az időszakban már látható nagyságrendű Magyarországon az infláció ([URL3](#); [URL4](#)). Amennyiben az ábrán közölt adatokból ki kívánjuk szűrni az infláció hatását, azaz nem nominál, hanem reálértéken kívánnánk meghatározni az árbevétel alakulását, akkor a 2017-es évet bázisnak tekintve – tehát az árakat konstans 2017. évi értékekkel számolva – 2021-ben 360 milliárd forintos árbevételt kapnánk.⁴ A szektor tehát reálértelemben is tudott valamennyit növekedni.

2. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások éves nettó árbevétele (2010–2021; mrd HUF)

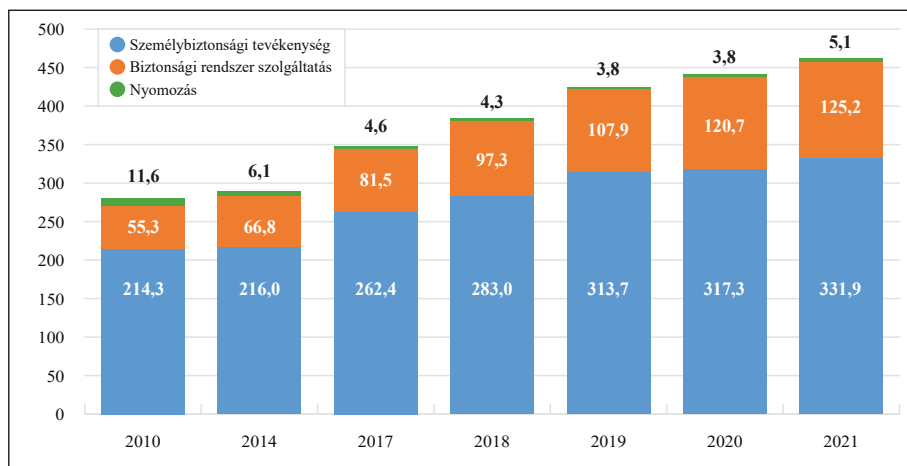
Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

4 Az ehhez szükséges számítások tételes közreadásától eltekintek.

Az árbevétel alakulását érdemes megvizsgálnunk az egyes tevékenységcsoportok szerinti bontásban is. Ezt mutatja be számunkra a 3. számú ábra. A vállalkozások számánál látott arányok nagyságrendileg visszaköszönek a személybiztonsági tevékenység és a biztonsági rendszer szolgáltatás árbevételének megoszlása esetén egyaránt. A szektor összesített árbevételének közel kétharmadát az előbbieket, míg körülbelül negyedét az utóbbiak termelik meg. Ez alapján e két tevékenységcsoport esetén nagyjából hasonló árbevétel-termelési képességet feltételezhetünk. A nettó árbevétel esetén az utóbbi években fent érzékelt növekmény – a konstans arányokból kifolyólag ez persze természetes – mindkét tevékenységcsoport esetén érzékelhető. A személybiztonsági tevékenység 2010-hez képest másfélszeresére, 2017-hez viszonyítva pedig 25 százalékkal gyarapodott, míg a biztonsági rendszer szolgáltatás árbevétele még ennél is nagyobb mértékben nőtt. 2010-hez képest több mint kétszeresére, 2017-hez képest pedig másfélszeresére ugrott. A nyomozati szolgáltatás ugyanakkor – bár, mint azt a fentiekben láttuk, kevés vállalkozás végez ilyen tevékenységet – szemmel is nehezen észrevehető eredményt termel. Az ágazat teljes árbevételének mindössze 1 százaléka származik ebből a tevékenységből, míg a vállalkozások 3–5 százaléka sorolható ebbe a körbe. Ez bizonyosan felvet jövedelmezőségi kérdéseket. Ráadásul az e tevékenységet végző vállalkozások összesített árbevétele még nominálértéken kifejezve sem nőtt a vizsgálati időtávon. Éppen ellenkezőleg, 2021-ben esetükben az összesített árbevétel a 2010. évi érték felét sem érte el.

3. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások éves összesített nettó árbevétele a végzett tevékenység jellege szerint (2010–2021; mrd HUF)

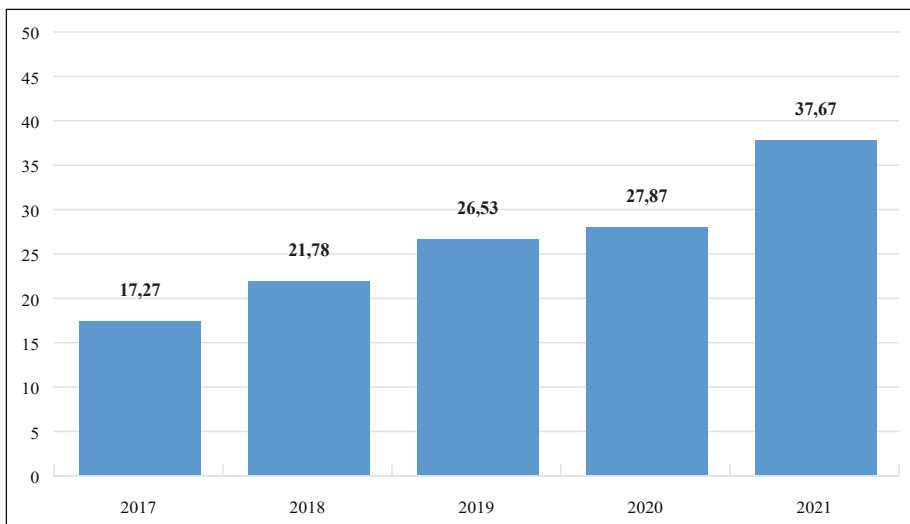
Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

A magánbiztonsági vállalkozások adózás előtti eredményének alakulása

Az árbevétel ismerete mellett érdekes vizsgálati kérdés lenne számunkra a vállalkozások mérleg szerinti eredményének alakulása. Ebből következtetni lennénk képesek az ipárral szembeni jövőbeni tulajdonosi várakozásokra. Ehhez azonban nem rendelkezünk aggregált adatokkal. Ismerjük azonban – bár csak 2017-től kezdődően – az iparág összesített adózás előtti eredményének értékeit. Ezeket az adatokat mutatja be a 4. számú ábra. Ha magunk elé képzelünk egy eredménykimutatást, ami egy olyan strukturált pénzügyi dokumentum, amely a vállalkozások végső eredményéhez vezető üzemi, pénzügyi és rendkívüli bevételeit és kiadásait tartalmazza, akkor is levonhatunk azonban következtetéseket a fent közölt árbevétel és az adózás előtti eredmény adatokból.

4. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások adózás előtti eredménye (2017–2021; mrd HUF)

Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

Egyrészt megállapíthatjuk, hogy a vállalkozások könyvekben kimutatott adózás előtti eredménye 2017-től kezdődően folyamatosan növekszik, ami nyilvánvalóan üdvözlendő. Figyelemre méltó, hogy az utóbbi néhány évben az adófizetés előtti eredmény több mint kétszeresére növekedett, és 2021-ben a szektor egésze

esetén közel 38 milliárd forintot tett ki. Másrészt, ha kiszámoljuk az árbevétel/adózás előtti eredmény arányát, akkor elmondhatjuk, hogy ez az utóbbi időben szintén érdemi növekedésen ment keresztül. Ez az arány a 2017. évi 5 százalékos körüli értékről 2021-re nagyságrendileg 8 százalékra nőtt. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a realizált árbevétel nagyobb hányada marad meg a vállalkozások tevékenysége során eredményként. Ez a változás egyrészt a kedvezőbb gazdálkodási körülmények⁵ indikátora lehet. Másrészt talán, bár ezt csak félve merem leírni, valamennyire a szektor fehéredésének irányába is mutathat. Ez esetben az is előfordulhat, hogy több bevétel kerül kimutatásra, és az adóalap csökkenése érdekében kevesebb a számlavásárlás és a fiktív költségekkel történő trükközés. A fenti arányok persze nem a végleges árbevétel-arányos eredményhányadot tükrözik, hiszen ez esetben még felmerül az adófizetési kötelezettség.

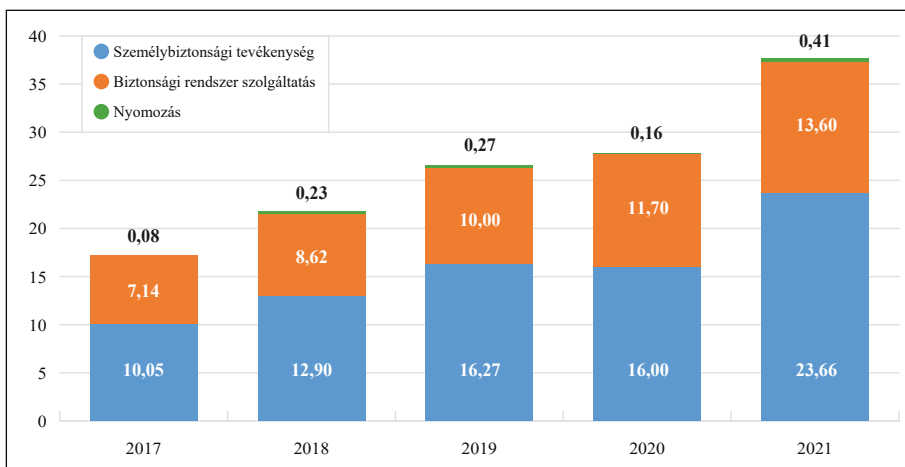
Az adózás előtti eredmény alakulását is megvizsgálhatjuk a magánbiztonsági vállalkozások által végzett tevékenység szerinti bontásban. Ezeket az adatokat mutatja be az 5. számú ábra. Fent láttuk, hogy az összes vállalkozás körülbelül 70 százaléka végez személybiztonsági tevékenységet, ezért nem meglepő, hogy az eredmény többségét, egészen pontosan 62 százalékát is ők termelik. Ennek az értéke 2021-ben 23,66 milliárd forint volt. Ezzel szemben a számosság tekintetében a szektor negyedét kitevő biztonsági rendszer szolgáltatást nyújtó vállalkozások az adózás előtti eredmény 36 százalékából részesülnek, ami 2021-ben 13,60 milliárd forintot jelentetett. Az utóbbiak jövedelemtermelő képessége, legalábbis a számosságukhoz képest, tehát valamivel jobbnak tűnik.⁶ A korábbiakban azt is láttuk, hogy a nyomozati tevékenység bír a legkisebb árbevétel-termelő képességgel. Nem meglepő tehát, hogy az ezt végző vállalkozások összességében az eredményből sem részesülnek a számosságukat meghaladó mértékben. 2021-ben a szektor által realizált adózás előtti eredmény egy százalékaival, mintegy 410 millió forinttal rendelkeztek.

5 A kedvezőbb körülmények persze kizárólag azon vállalkozások számára léteznek, amelyek az utóbbi időben látható piaci szükséglet/tisztulás után is életben vannak.

6 Tényleges jövedelmezőségi és hatékonysági mutatók számításához valamit tudnunk kellene az egyes tevékenységcsoportokhoz tartozó saját, illetve befektetett tőke, vagy az eszközök nagyságrendjéről is. Erre vonatkozó aggregált adataink azonban nincsenek.

5. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások adózás előtti eredménye a végzett tevékenység jellege szerint (2017–2021; mrd HUF)

Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

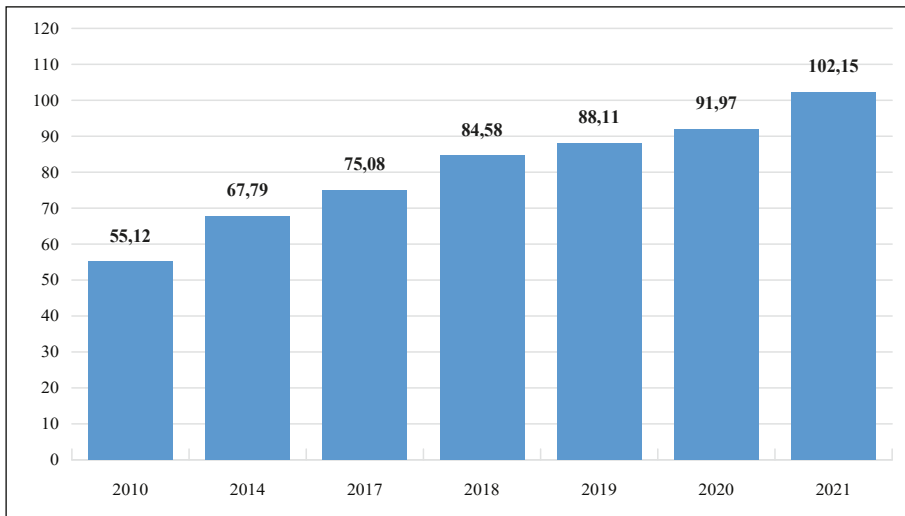
A magánbiztonsági vállalkozások követelésállományának alakulása

A magánbiztonsági vállalkozások egyes pénzügyi adatainak áttekintése során, egy gondolat erejéig érdemes megemlékeznünk a követelésállományok alakulásáról is. A szektor adott gazdasági év végén fennálló teljes követelésállományának 2010 és 2021 közötti változását szemlélteti a 6. számú ábra. Az ábrán bemutatott adatokból jól látható, hogy az elmúlt évtizedben az általunk vizsgált valamennyi évben nőtt az összesített követelések értéke. 2010 és 2021 között ezek az értékek közel megduplázódtak. A követelések növekedése egyrészt természetesen következik a növekvő árbevételből. A követelések növekedésének dinamikája (85 százalékos növekedés a vizsgált időtáv alatt) azonban érzékelhetően meghaladja az árbevétel növekedésének dinamikáját (64 százalékos növekedés a vizsgált időtáv alatt), ezért az utóbbi teljes egészében nem magyarázza meg az előbbi. Ráadásul, ha belegondolunk abba, hogy a szektor egészét érintő 2021. évi árbevétel 22,1 százalékát éri el az év végén a követelések állománya, az némileg magasnak tűnik. Előfordulhat persze, hogy a vevők alkuereje érdemben nőtt a vizsgált időszak alatt, és ezért fel tudták puhítani a fizetési határidőket, ami magasabb arányú kintlévőségeket eredményezett a magánbiztonsági vállalkozások számára. De a kintlévőségek ilyen aránya

utalhat gazdálkodási problémákra vagy trükközésre is. Jó lenne, ha a követelések időbeli eloszlásáról is lennének információink, ilyenek azonban nem állnak rendelkezésünkre. Így mindössze annyit tehetünk, hogy hangsúlyozzuk: a növekvő követelésállomány jövőbeni alakulását a továbbiakban is célszerű figyelemmel kísérni.

6. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások év végén fennálló követelésállománya (2010–2021; mrd HUF)

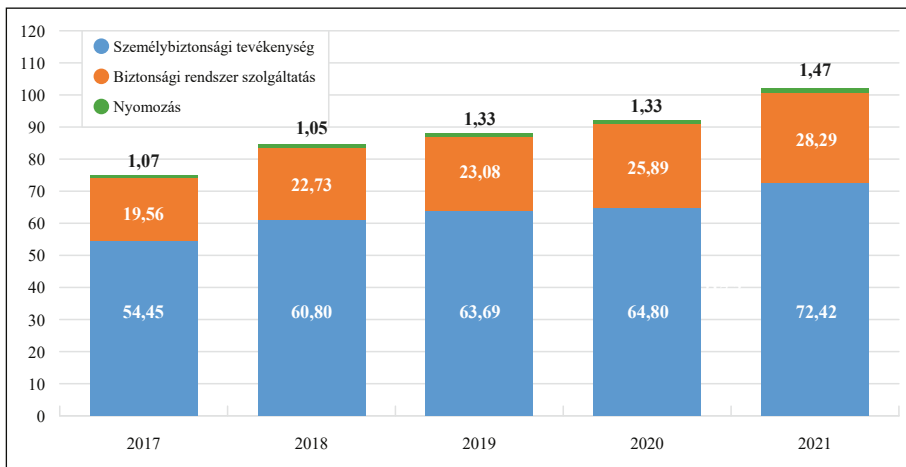
Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

Az összesített követelésállomány mellett természetesen ez esetben is áttekinthetjük az egyes tevékenységcsoportokhoz tartozó értékeket. Ezt mutatja be számunkra a 7. számú ábra. Ebben az esetben az adatok kizárólag a 2017. évtől állnak rendelkezésünkre, de így is látható, hogy mindhárom tevékenységcsoport esetén egyaránt nőtt a kintlévőségek értéke. 2017 és 2021 között a személybiztonsági tevékenység esetén 33, az informatikai rendszer szolgáltatás esetén 45, a nyomozati szolgáltatás esetén pedig 37 százalékkal. Így a kintlévőségek értéke 2022-ben a személybiztonsági tevékenység esetén a 72, míg a biztonsági rendszer szolgáltatás esetén a 28 milliárd forintot is meghaladta. A nyomozati szolgáltatás esetén pedig megközelítette a 1,5 milliárd forintot. Azt is megállapíthatjuk, hogy a 2022. évi árbevétel arányában a követelések állománya mindhárom tevékenység esetén 22 és 29 százalék között mozgott, ami – mint azt fent is említettük – magasnak tekinthető. Úgy néz ki tehát, hogy a követelések

növekedése a végzett tevékenységtől független, általános tendencia a szektorban, ami indokoltá teszi a korábbiakban elmondottakat.

7. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások év végén fennálló követelésállománya a végzett tevékenység jellege szerint (2017–2021; mrd HUF)

Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

A magánbiztonsági vállalkozások létszámadatainak alakulása

A piaci koordináció mértékének meghatározását elvégezhetjük a magánbiztonsági vállalkozások működtetésében részt vevő létszámadatok áttekintésével is. A létszámadatok a kiadásokhoz képest ugyan kevésbé pontos képet közvetítenek számunkra, ugyanakkor nagy előnyük, hogy általuk a nem monetarizált tranzakciókat is érzékeltetni tudjuk. A létszámadatok indikátorként történő használatára teoretikusan lehetőségünk mutatkozik ott is, ahol a védelmi tevékenység valamilyen anyagi haszonszerzéstől független meggyőződésből történik.⁷

A létszámok használata során is vannak azonban korlátozó feltételek. A teljesség és a pontos kifejtés igénye nélkül három ilyen korlát biztosan azonosítható. Egyrészt a statisztikák csak azokat a létszámokat tartalmazzák, ahol a vállalkozás a TEÁOR struktúra 80. ágazatába tartozik. Más vállalkozások azon

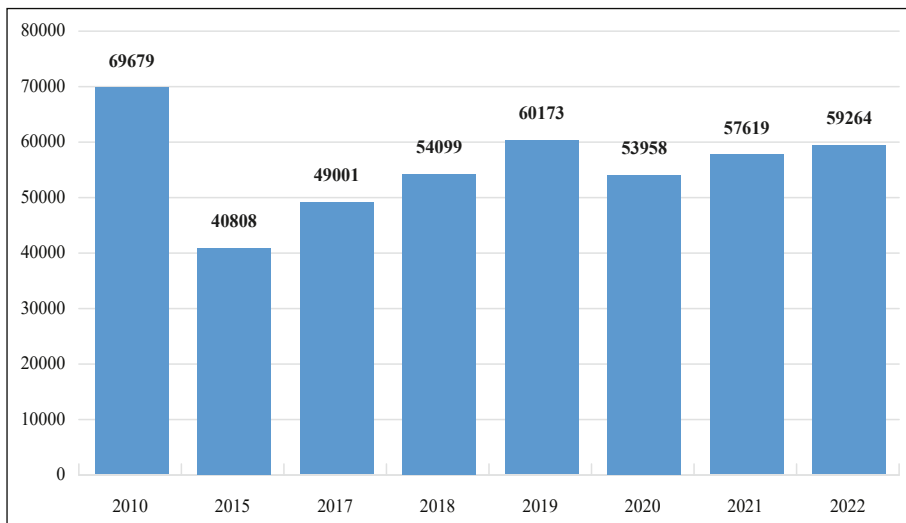
⁷ A magánbiztonsági tevékenység esetén ez nem annyira fontos. Itt ugyanis szinte kivétel nélkül monetarizáltak a tranzakciók. Az esetek többségében valaki fizet a védelemért, és létezik mérhető pénzforgalom. Más mechanizmusok esetén ez ugyanakkor nem mindig van így. Gondoljunk például a polgárőrség egyes tevékenységeire.

alkalmazottait, akik biztonsági tevékenységet végeznek, nem veszik figyelembe. Ugyanakkor a 80. ágazatba sorolt vállalkozások valamennyi alkalmazottjával kalkulálnak, akkor is, ha értelemszerűen itt sem mindenki végez közvetlenül magánbiztonsági tevékenységet. Harmadrészt természetesen módon nem számolnak a feketén foglalkoztatás hatásával. Ezeket az anomáliákat azonban, azon túl, hogy minden esetben felhívjuk rájuk a figyelmet, most sem vagyunk képesek meghaladni.

A magánbiztonsági vállalkozások alkalmazotti létszámadatainak alakulását 2010 és 2022 között a 8. számú ábra szemlélteti. Az ábrából látható, hogy nemcsak a vállalkozások számában, hanem attól el nem választható módon az alkalmazotti létszámokban is érdemi csökkenés volt tapasztalható az évtized első felében. 2010 és 2015 között körülbelül 40 százalékkal csökkent az alkalmazottak száma. Ezzel szemben az évtized második felére már e tekintetben növekedés volt a jellemző. Ez a növekedés nem szigorúan monoton ugyan, és egyes évek esetén olykor visszaesés is tapasztalható, de összességében érezhető mértékben bővült az alkalmazotti létszám. A 2022. év végén összesen 59 264 fő dolgozott a szektorban, ami ugyan körülbelül 15 százalékkal elmarad a 2010-ben látott értéktől (69 679 fő), de 45 százalékkal meghaladja a 2015. évi hasonló értéket (40 808 fő). Korábban láttuk, hogy a vállalkozások száma 2015 és 2022 között közel 40 százalékkal csökkent, ami azt jelenti, hogy az egy vállalkozás által foglalkoztatott alkalmazottak száma ebben az időszakban 6,8 főről 15,6 főre növekedett. Ez az érték 2010-ben 10,6 fő volt. A piac tehát koncentráltabb, de ez – legalábbis az évtized második felében – nem járt együtt a szektor alkalmazotti létszámának további csökkenésével. Sőt, éppen ellenkezőleg, a vállalkozások számának további visszaesése ellenére, a szektor egésze esetén az alkalmazottak száma ettől függetlenül növekedni tudott.

8. számú ábra

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások alkalmazotti létszáma az év végén (2010–2022; fő)

Forrás: Az ábra a szerző saját szerkesztése.

Érdeemes megvizsgálnunk azt is, hogy az egyes tevékenységcsoportokra jellemző létszámok hogyan változtak az időszak alatt. A tevékenység jellege szerinti bontásban közölt létszámadatokat a 3. számú táblázatban találjuk meg. A táblázatból látható, hogy a személybiztonsági tevékenységet végző alkalmazottak létszáma ugyan 36 százalékkal csökkent 2010 és 2015 között, azóta azonban e terület esetén dinamikus a növekedés. Köszönhetően annak, hogy 2015 és 2022 között 48 százalékkal nőtt a létszám, ez a tevékenységcsoport közel annyi embert – 51 137 főt – foglalkoztat 2022-ben, mint tette azt 12 évvel ezelőtt.

3. számú táblázat

Biztonsági, nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások által foglalkoztatott létszám a tevékenység jellege szerint (2010–2015)

Év	Személybiztonsági tevékenység	Biztonsági rendszer szolgáltatás	Nyomozás	Összesen
2010	53 812	11 637	4229	69 679
2015	34 451	5324	1033	40 808
2017	41 570	6569	862	49 001
2018	45 363	7943	793	54 099
2019	50 192	8957	1024	60 173
2020	45 876	7623	459	53 958
2021	50 233	6811	575	57 619
2022	51 137	7297	830	59 264

Megjegyzés: a táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások által foglalkoztatott létszámokat mutatja a tevékenység jellege szerint, 2010 és 2022 között főben kifejezve. Figyelmes szemlélők megfigyelhetik, hogy a három alágazat összege nem teljesen egyenlő az összesített darabszámmal (néhány év esetén pontosan egy egység az eltérés). Ennek okáról nem rendelkezünk információkkal. Hasonlóan ahhoz, hogy mely alágazatba kerültek besorolásra azon szervezetek, amelyek többféle tevékenységet is végeznek.

Forrás: Nemzeti Cégtár, az ábra a szerző saját szerkesztése.

A 3. számú táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások által foglalkoztatott létszámokat mutatja a tevékenység jellege szerint, 2010 és 2022 között főben kifejezve. Megfigyelhető, hogy a három alágazat összege nem teljesen egyenlő az összesített darabszámmal (néhány év esetén pontosan egy egység az eltérés). Ennek okáról nem rendelkezünk információkkal. Hasonlóan ahhoz, hogy mely alágazatba kerültek besorolásra azon szervezetek, amelyek többféle tevékenységet is végeznek.

A biztonsági rendszer szolgáltatást végző vállalkozások foglalkoztatotti létszáma még ennél is nagyobbab csökkent 2010 és 2015 között, amikor is 54 százalékkal lett kevesebb az alkalmazottak száma. Azóta azonban e területre is a növekedés a jellemző. Bár némileg hektikus módon, de összességében 37 százalékkal nőtt a létszám a 2022-ben már 7297 főt foglalkoztató tevékenységcsoport esetén. Ez esetben azonban, az évtized második felében tapasztalt növekedés ellenére, az alkalmazotti létszám még mindig jóval elmarad a 2010. évi értéktől. Arányaiban a nyomozati szolgáltatással foglalkozó vállalkozások vesztették el a legtöbb munkavállalójukat a 2010 és 2015 között bekövetkezett események hatására. Esetükben ez azt jelentette, hogy 2010 és 2015 között nagyságrendileg 75 százalékkal csökkent a foglalkoztatotti létszám. Ráadásul a létszámok esetén is igaz, hogy ez a tevékenységcsoport tulajdonképpen azóta

sem tudott talpra állni. 2015 és 2022 között az alkalmazottak létszáma tovább csökkent, ami azt eredményezte, hogy 2022-ben mindössze 830 főt foglalkoztattak az e tevékenységet végző vállalkozások.

Konklúzió

Tanulmányunkban néhány pénzügyi adat közreadásával és értékelésével kísérletet tettünk a magánbiztonsági szektor helyzetének egy meghatározott aspektusból történő értékelésére. Tettük ezt azért, hogy megközelíthetőleg képet kapjunk a piaci koordináció belbiztonsági szektorban történő jelenlétéről. Egyrészt megismertük az utóbbi években a szektor által realizált árbevétel nagyságát. Ez a 2022. évben 462,22 milliárd forint volt. A piaci koordináció értéke nem önmagában ez az összeg, hanem ennek általános forgalmi adóval növelt értéke. Ez ugyanis az az összeg, amit különböző magán és intézményi szereplők kifizettek a magánbiztonsági szolgáltatók számára a védelemért cserébe. A piaci koordináció közelítő értéke – a fenti limitációkat feltételezve – tehát forintban kifejezve 2022-ben 587 milliárd forint volt. További kutatások során ezt az értéket célszerű összehasonlítani azzal, hogy mennyibe is kerül a más szereplők – például az állam – által biztosított biztonság. Emellett megismertük a magánbiztonsági vállalkozások alkalmazotti létszámadatait is. Ebből is következtethetünk a piaci koordináció mértékére. 2022-ben összesen 59 264 fő működött közre a biztonság piaci koordináción keresztül történő érvényre juttatásában. Ezt az adatot a más szereplők által biztosított létszámokkal összevetve, képet kaphatunk a magánbiztonsági szektor magyarországi szerepének fontosságáról. A fentiekén túl bemutattunk még néhány olyan adatot az eredményesség és a követelésállomány alakulásáról, ami hozzásegíthet bennünket a szektort érintő stratégiai tendenciák megismeréséhez.

A magánbiztonsági vállalatok szerepvállalása – erős korlátozó feltételek mellett – a rendelkezésre álló statisztikai eszköztárból nyomon követhető. Ezek áttekintése során arra juthatunk, hogy a vállalkozások száma a piac érdemi szűkülésének, míg az árbevétel és létszám adatok alakulása – legalábbis a 2010-es évek második felétől kezdve – a növekedésnek a képét közvetíti. Az állam mellett létező szereplők és mechanizmusok, illetve azok nagyságrendjének megismerése pedig hozzájárulhat a rendteremtésben érdekelt szereplők közötti együttműködés javításához.

Felhasznált irodalom

- Boda J. (Szerk.) (2019). *Rendészettudományi szaklexikon*. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Christián L. (2022). *Komplementer rendészet*. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Concha Gy. (1901). A rendőrség természete és állása szabad államban. In Pauer I. *Értekezések a társadalmi tudományok köréből*. http://real-eod.mtak.hu/2573/1/MTA_ErtekezésekTarsTud-Korebol_12_06.pdf
- Felméry Z. (2016). A belbiztonságra fordított magánkiadások mértéke. *Nemzet és Biztonság*, 8(3), 125–138.
- Felméry Z. (2017). Mennyi az annyi? A biztonsági magánvállalkozások belbiztonsági tevékenységet végző munkatársainak létszáma. *Nemzet és Biztonság*, 9(4), 121–128.
- Felméry Z. (2018). *Az állam és a magánvállalatok szerepvállalása a belbiztonsági szektorban (2000-2016). Elméleti kiindulópontok és mérési módszerek*. Doktori Értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola.
- Finszter G. (2018). *Rendészettan*. Dialóg Campus Kiadó.
- Korinek L. (2015). Rendszerváltás a belügyben. *Belügyi Szemle*, 63(1), 5–33.
- Kornai J. (1983). Bürokratikus és piaci koordináció. In Kornai J. (Szerk.), *Központosítás és piaci reform* (pp. 20–33). Kalligram Kiadó.
- Kornai J. (1993). *A szocialista rendszer*. Heti Világgazdaság Kiadó.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: KSH (2013): *TEÁOR struktúra*. https://www.ksh.hu/docs/osztalyozasok/teaor/teaor_struktura_2013_11_04.pdf
- URL2: KSH (2022): *A regisztrált vállalkozások száma vármegye és régió szerint*. https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0063.html
- URL3: KSH (2023): *Főbb ármutatók*. https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0001.html
- URL4: *Nemzeti Cégtár (2023): Interaktív Grafikon*. <http://www.nemzeticegtár.hu/interaktiv-grafikon>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Felméry Z. (2023). A magánbiztonság magyarországi helyzetéről. *Belügyi Szemle*, 71(6), 941–959. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.6.1>